

Alvesta
kommun

Alvesta kommun

Avgränsningssamråd för upprättande av miljökonsekvens- beskrivning, Alvesta kommuns översiktsplan 2024-03-14

Datum: 27 maj 2024
Enhet: Samhällsbyggnadsförvaltningen
Diarienummer: 2021 § 161

Innehåll

Bakgrund	3
<i>Avgränsning</i>	3
<i>Avgränsning i tid</i>	3
<i>Avgränsning i rum</i>	3
<i>Avgränsning i sak</i>	4
<i>Strategisk avgränsning</i>	4
Förutsättningar	5
<i>Områdesbeskrivning</i>	5
<i>Regional utvecklingsstrategi (RUS) Gröna Kronoberg 2025</i>	5
<i>Alvesta kommuns vision är "Alvesta kommun – södra Sveriges mittpunkt" Integrerar lokalt boende med globala möjligheter</i>	5
<i>Fokusområden i visionen</i>	5
Gällande översiktsplan	7
<i>Strategier</i>	7
<i>Alvestas läge</i>	7
<i>Alvestas omgivning och närmiljö</i>	8
<i>Alvestas skala och karaktär</i>	8
GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER	11
<i>Hållbarhetsbedömning, Agenda 2030 och Scenarioförslag</i>	11
<i>Betydande miljöpåverkan</i>	12
<i>Alternativa scenarion</i>	12
<i>Gemensam utvecklingsstrategi för Alvesta och Växjö</i>	12
<i>NOLLALTERNATIVET</i>	12

Bakgrund

En översiktsplan beskriver en kommuns avsikter i fråga om mark- och vattenanvändning, bebyggelseutveckling, riksintressen och allmänna intressen i övrigt. Enligt 3 kap 1 § i plan- och bygglagen ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan. Alvesta kommuns gällande översiktsplan antogs av kommunfullmäktige år 2008. Sedan planen antogs har delar av planen förverkligats samtidigt men flera delar har också blivit inaktuella eller behöver ta ställning till nya förutsättningar. Kommunstyrelsen fattade 2023 beslut om att ett förslag till ny översiktsplan skulle tas fram. Den ny översiktsplanen beräknas bli antagen under år 2025.

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Enligt miljöbedömningsförordningen 2 § ska dock en översiktsplan alltid anses medföra betydande miljöpåverkan, varför en undersökning enligt förordningens regler inte behöver genomföras.

I översiktsplanearbetet genomförs en hållbarhetsbedömning, i syfte att tillgodose miljöbalkens krav på strategisk miljöbedömning. Planens konsekvenser i termer av hållbar utveckling kommer att redovisas samlat, med de delar som utgör miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalkens krav tydligt markerade.

Avgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningen omfattar hela kommun och specifikt de delar som berörs i översiktsplanen.

Avgränsning i tid

Måläret för Översiktsplanen är 2035. Översiktsplanen ska emellertid vara aktuell och motsvara de behov som kommunen ser på sikt. De övergripande strukturerna kan ses som gällande på lång sikt medan övriga förutsättningar kan förändras mellan antagande och planeringsstrategi.

Avgränsning i rum

Den rumsliga avgränsningen utgörs i första hand av kommungränsen och de konsekvenser som på något sätt bedöms påverkas av den tänkta mark- och vattenanvändningen. För vissa miljöaspekter kan påverkan uppstå även utanför själva kommunen, vilket innebär att influensområdet är större än planområdet. Detta bedöms kunna hanteras inom ramen för ÖP-

processen och är en av Länsstyrelsens bevakningsfrågor. För exempelvis påverkan på vatten kan planen påverka recipienter som delvis är belägna i angränsande kommuner. Sociala och ekonomiska effekter av översiktsplanen har även dessa en utbredning som skiljer sig från kommunens fysiska gräns. Exempelvis bostadsförsörjningen, transportrörelser och arbetsmarknadsregioner sträcker sig utanför kommunens gränser. Det geografiska område som påverkas varierar således beroende på vilken aspekt som studeras.

Avgränsning i sak

Nedan redovisas de aspekter som mot bakgrund av vad som är känt om planens innehåll och ställningstaganden bedöms medföra betydande påverkan och därmed riskerar att medföra negativa konsekvenser för människor eller miljö. Dessa miljöaspekter kommer att utredas vidare i hållbarhetsbedömningsarbetet och förslag till åtgärder och vidare utredningar kommer att redovisas.

De miljöaspekter som bedöms vara betydande och som kommer att konsekvensbedömas i den kommande hållbarhetsbedömningen är:

- Grönstruktur och biologisk mångfald
- Bebyggelse, kulturmiljöer och landskap
- Klimatpåverkan
- Riskförhållanden inklusive klimatanpassning
- Hälsa och livsmiljö
- Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt

Strategisk avgränsning

Vissa frågor i översiktsplanen är av regional karaktär och sträcker sig således utanför kommungränsen. Kommunen kan genom sina ställningstaganden aktivt försöka påverka en riktning av strategisk karaktär men har inget direkt handlingsutrymme för detta. Gemensamt med grannkommuner och Regionen verkar Alvesta kommun för att möjliggöra och driva regionala och nationella projekt. Alvesta och Växjö kommuner utvecklingsstrategi pekar på sådana projekt, t.ex. dubbelspår mellan Växjö och Alvesta.

Förutsättningar

Områdesbeskrivning

Alvesta kommun ligger i Kronobergs län. Kommunen angränsar till följande kommuner; Växjö, Tingsryd, Älmhult, Ljungby, och Värnamo.

Alvesta kommun hade c:a 20000 invånare i slutet av år 2022, varav hälften är bosatta i kommunens centralort, Alvesta. Förutom Alvesta tillhör Moheda och Vislanda de större tätorterna i kommunen och är i sitt omland en central punkt.

Alvesta har varit och är en viktig knutpunkt för såväl länet som södra Sverige. Här möts flera riksvägar samt Södra stambanan och Kust till kust-banan. Stambanan och riksvägarna förbinder flera tätorter i kommunen men framför allt utanför kommun, vilket skapar goda förutsättningar för pendling och utveckling av länets arbetsmarknad.

Regional utvecklingsstrategi (RUS) Gröna Kronoberg 2025

Den regionala utvecklingsstrategin Gröna Kronoberg 2025 antogs av Regionfullmäktige 2015. I strategin pekas ett antal målbilder ut med underliggande prioriteringar. Främst berör översiktsplanen för Alvesta tätort RUS prioritering om att "utveckla [...] orter [...] genom att komplettera och dra nytta av varandra". Alvesta har en viktig roll i regionens utveckling som bostadsort, resandenod och med god tillgång till verksamhetsmark.

Alvesta kommuns vision är "Alvesta kommun – södra Sveriges mittpunkt" Integrerar lokalt boende med globala möjligheter

Utifrån fokusområdena i Alvesta kommuns vision 2027, antagen Kommunfullmäktige § 61 2015-06-16, har faktorer som har med fysisk planering att göra identifierats och förts in i arbetet med den fördjupade översiktsplanen.

Fokusområden i visionen

"Hållbar tillväxt; Alvesta kommun ska verka för både tillväxt och minskad klimatpåverkan. Den hållbara tillväxten är central för att klara kommunens utmaningar i dag och imorgon. Alvesta ska vara en kommun med mångsidigt och livskraftigt näringsliv där företag ska kunna etablera sig, växa och utvecklas i hela kommunen. Alvesta kommun tar tillvara på invånarnas bakgrund och kompetens och ett jämställt synsätt genomsyrar all verksamhet."

Planeringsfrågor som knyter an till hållbar tillväxt handlar om befolkningsökning, ökad sysselsättning och näringslivsutveckling. För att detta ska uppnås krävs verksamhetsmark för olika typer av verksamheter. Det behövs också attraktiva boende- och livsmiljöer, se mer under "Människors vardag".

För den hållbara tillväxten krävs också hållbara transporter. I den fysiska planeringen handlar det om att hålla god tillgänglighet till station och hållplatser samt att begränsa reslängden på transporter. Yteffektiv planering med möjligheter att bygga på höjden, förtäta och ha multifunktionella ytor (som kan användas på flera sätt samtidigt) är också viktigt för den hållbara tillväxten.

"Människors vardag; I Alvesta kommun kan man bo och verka med stolthet. Här skapas möjligheter för ett attraktivt boende i olika miljöer, med möjligheter att på ett enkelt sätt ta sig ut i världen. De goda kommunikationerna är en förutsättning för en fungerande vardag. Här finns goda förutsättningar för ett aktivt, tryggt och modernt liv i hela kommunen. Alvesta kommun är en plats för alla typer av möten mellan människor."

Attraktiva boende- och livsmiljöer betyder mycket för människors vardag. Dessa miljöer bör innehålla olika typer av bostäder och lägen, tillgång till grönstruktur och rekreation, tillgång till fritidsanläggningar, mötesplatser, vara trygga och ha en identitet. Miljöerna ska också vara säkra och hälsosamma. Ett lokalt engagemang där man har möjlighet att påverka sin boendemiljö är också viktigt i planeringsarbetet.

Närhet till arbetsplatser och kommunikationer, såsom station och hållplatser, påverkas dels av hur nya verksamheter och bostads-områden lokaliseras, dels hur infrastruktur förläggs i förhållande till befintlig och planerad bebyggelsestruktur. I den fysiska planeringen beaktas även hur övergång mellan kommunikationer med olika transportslag fungerar.

Ett tryggt liv kan i planeringstermer bland annat omsättas i tillgänglighet till servicefunktioner. Även ett levande centrum är viktigt för människans vardag genom dess funktion med handel, service och offentliga platser och att centrummiljön är tillgänglig och säker för alla invånare.

"Barns och ungas behov; I Alvesta kommun får alla en bra barn-dom och en trygg och utvecklande skolgång. Genom tidiga och samordnade insatser från olika samhällsaktörer, arbeta förebyggande med att förhindra fysisk, psykisk och social ohälsa. Och därmed får fler barn och unga bättre uppväxtvillkor."

För den fysiska planeringen är skolornas placering och att skapa trygga och säkra skolvägar ett tydligt verktyg för att bidra till denna del av visionen. Tillgänglighet till lek- och fritidsanläggningar är också en planeringsaspekt som väger tungt i denna del.

”Trygg välfärd; I Alvesta kommun skapas förutsättningar för god livskvalitet för alla invånare. Det skapar också kvalitet för samhället som helhet – då stärks hela Alvesta kommun. Alvesta ska vara en kommun där människor vill växa upp, arbeta och bli gamla. Då krävs en trygg välfärd så att människors upplevda trygghet ökar.”

I den fysiska planeringen handlar skapandet av trygg välfärd främst om att skapa attraktiva boende- och livsmiljöer för alla åldrar.

Gällande översiktsplan

För den kommunövergripande översiktsplanen från 2008 gäller följande:

Kommunfullmäktige i Alvesta kommun har antagit en framtidsvision för kommunen – Vision 2010. Visionen uttrycks i ett antal övergripande målsättningar som är grupperade inom fyra områden:

- Det strategiska läget i Sydsverige
- Attraktivt boende och god livsmiljö
- God kommunal service
- Samarbete kommun – näringsliv för tillväxt

Vision 2010 är ett viktigt måldokument för kommunens översiktsplanering. De mål som har direkt tillämpning på den fysiska översiktsplaneringen redovisas i anslutning till de olika intresse /verksamhetsområdena. För den kommunövergripande översiktsplanen, fördjupningen för Alvesta tätort, från 2018 gäller följande:

Utvecklingsstrategin för den fördjupade översiktsplanen för Alvesta tätort bygger dels på övergripande strategier i text och dels presentation i strategikartor.

Strategier

Tre strategier som bygger på Alvestas främsta styrkor formuleras och ligger till grund för ställningstaganden i den fördjupade översiktsplanen. Dessa utgörs av Alvestas läge, omgivning och närmiljö samt skala och karaktär.

Alvestas läge

Kommunikationerna till och från Alvesta har varit grunden för att tätorten har utvecklats, de är viktiga idag och kommer att vara en stor styrka i Alvestas framtida utveckling. Närheten till Växjö och kopplingen till andra tillväxtregioner kan stärkas genom effektiva och hållbara kommunikationer. God tillgänglighet till väg 25, Södra stambanan, Kust-till-kustbanan och kopplingar till en framtida höghastighetsbana är centralt att utveckla med hänsyn till Alvestas läge. Resecentrum och anläggningarna kombiterminal och om-lastningscentral utgör viktiga

noder i transportinfrastrukturen. För regionen är en gen sträckning av väg 126 av vikt att beakta i planeringen. Skyltläget vid väg 25 och närhet till väg 126 ger goda förutsättningar för verksamheter.

Alvestas omgivning och närmiljö

Alvestas omgivning och närmiljö innehåller tätortsnära grönsstruktur och närhet till sjöar vilket är en kvalitet för att skapa attraktiva boende- och livsmiljöer. Även den omgivande landsbygden med jordbruksområden och skogsmark finns som rekreationsresurs på nära håll. Det ger en närhet till friluftsliv och natur för boende i tätorten men innebär också omvänt närhet till service för den tätortsnära landsbygden. Tillkommande bebyggelse bör bygga på principen att närhet ska behållas till den omgivande naturen både för den tillkommande och befintliga bebyggelsen.

Alvestas skala och karaktär

Alvesta tätort har en småstadskaraktär. Det är nära mellan olika målpunkter och bebyggelsen är väl sammanhållen. Vid planeringen av framtida bostadsbebyggelse bör tätorten hållas samman för att bygga vidare på styrkorna täthet och närhet som bidrar till en enkelhet i att ta sig fram mellan bostad, skola, arbete och service.

Figur 1 – Strategibilder FÖP Alvesta 2018

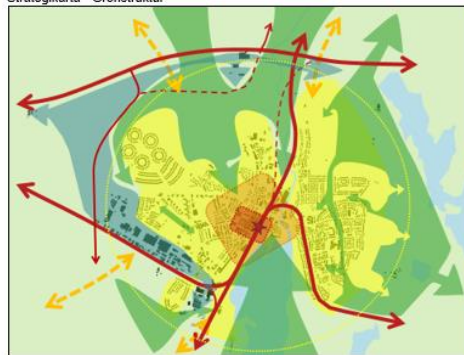
Strategikarta – Bostäder och centrumutveckling

Strategikarta - Grönstruktur

Strategikarta – Infrastruktur och verksamheter

Samlad strategikarta

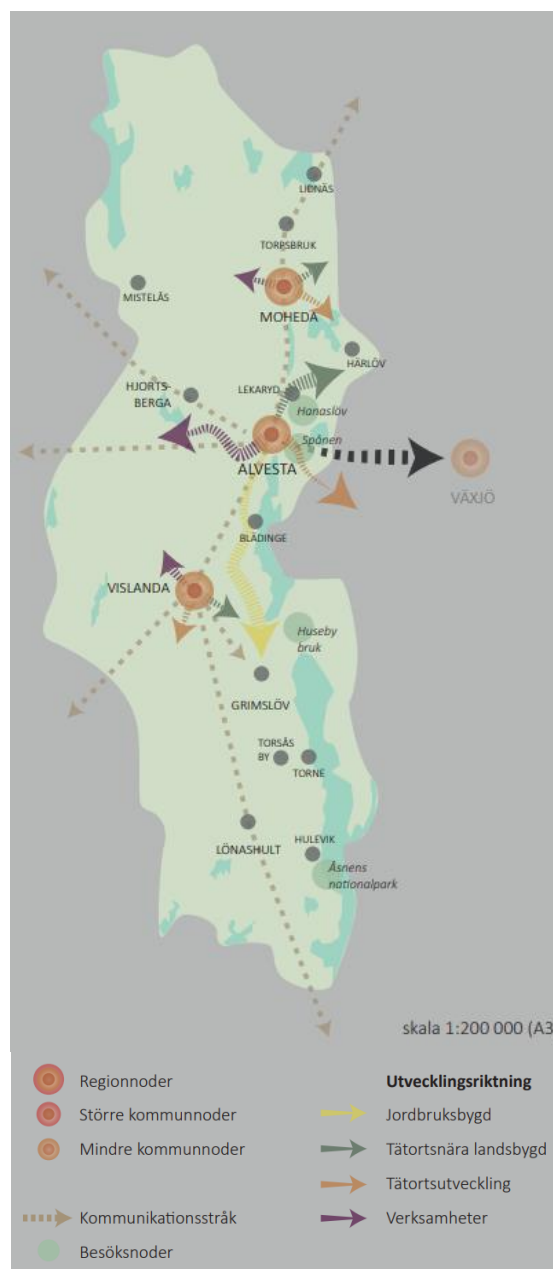

Planförslaget

Kommunen har i dagsläget tagit fram en utvecklingsinriktning och övergripande principer för utvecklingen av kommunen samt tagit fram en första skiss på mark- och vattenanvändningskarta. Arbetet med framtagandet av ett planförslag sker löpande med processen under miljöbedömningen.

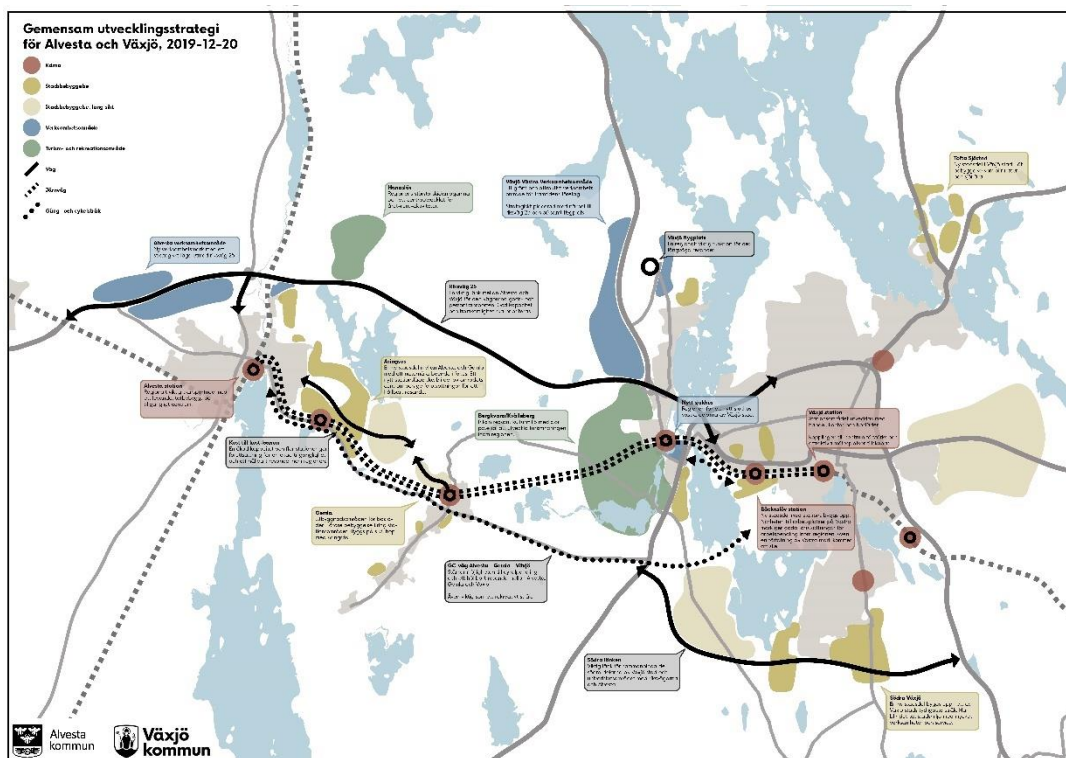
Planförslaget ska ta höjd för en ökad befolkning. Alvestas kommunala befolkningsprognos visar en årlig ökning på 100-150 invånare under förutsättning att nybyggnationen håller den takt som beräknats i prognosen. Det kommunala bostadsförsörjningsprogrammet stipulerar att det bör tillkomma 100 nya bostäder varje år för att möta efterfrågan. I dagsläget pågår planläggning och uppbyggnad av planberedskap för att möta kommande behov. Utvecklingstakten ska också ta hänsyn till behovet av nödvändiga investeringar i tekniska anläggningar, skolor, äldreomsorg samt övrig samhällsservice. Det innebär att utvecklingstakten kan variera över åren och mellan olika delar av kommunen, främst är det i Alvesta och därefter Moheda samt Vislanda som ett större behov av samhällsservice ses på sikt.

Huvuddragen som presenteras nedan i Figur 2 är en redovisning av utvecklingsinriktning samt övergripande principer i sin nuvarande utformning, dessa antogs av Kommunstyrelsen i Alvesta och Växjö kommuner under 2019 och kommer ligga till grund för det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Alvesta är kommunens centralort och den mesta av utvecklingen kommer ske där. Moheda och Vislanda är två starka kommunnoder där en stor utvecklingspotential finns. Hjortsberga, Grimslöv och Torpsbruk är mindre kommunnoder där utvecklingsbehov men också potential finnes. Därutöver finns landsbygds- och besöksnoder som utifrån deras förutsättningar utvecklas i huvudsak på andra sätt än genom strategisk markanvändning.

Planförslaget ska både ta höjd för ökande befolkning och skapa kvalitet för de redan boende i kommunen. Detta genom att presentera ny och attraktiva bebyggelseområden och bevara samt utveckla de befintliga. Ett led i detta är att peka ut och således stärka de gröna områden, kilar och stråk som finns i tätorten och bidrar med kvalitet för invånarna.

Figur 2 – Gemensam utvecklingsstrategi med Växjö kommun 2019.

Bebyggelse: Majoriteten av bebyggelseutvecklingen kommer ske i kommunens centralort, Alvesta, planläggning förbereds för ett 1000-tal bostäder. Utveckling kommer även ske i övriga kommunnoder och landsbygdsnoder samt rekreationsnoder. Övriga orter ska kunna utvecklas utifrån sin karaktär och sina förutsättningar. Enstaka ny bebyggelse utom plan ska kunna tillkomma i hela kommunen, där platsens förutsättningar så medger. Bebyggelse ska utformas för att klara ett framtida klimat med ökade risker för skyfall och höga vattennivåer.

Gröna och blå strukturer: Känsliga natur- och kulturmiljöer ska värnas, dels för områdenas värden i sig, dels för att kunna erbjuda attraktiva livsmiljöer i ett långsiktigt perspektiv. Livskraftiga ekosystem ska eftersträvas. Vandrings- och cykelleder ska utvecklas för det rörliga friluftslivet och besöksnäringen. Besöksnäringen ska utvecklas på ett sådant sätt att områdets kvaliteter och höga värden bibehålls trots högt besöksstryck.

Infrastruktur: Kommunen ska verka för att stärka kopplingarna till viktiga regionala noder för att ytterligare dra nytta av regionens utbud. Kommunen ska framför allt verka för att stärka kopplingarna till Växjö och däri skapa förutsättningar för en dubbelspårig järnväg mellan orterna tillsammans med ett antal nya stationslägen längs sträckan. Både i form av förbättrad

infrastruktur och utökad kollektivtrafik. Infrastrukturplaneringen på regional och kommunal nivå ska möjliggöra en ökning av tillgängligheten till kollektiva färdmedel. Sammanhängande och trafiksäkra cykelstråk ska utvecklas för såväl vardagliga resor som för cykelturismen, i olika delar av kommunen. På en övergripande nivå bör stråket Alvesta – Gemla – Växjö, Alvesta – Lekaryd och Alvesta – Moheda prioriteras.

GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER

Miljöbedömningen görs med stöd av miljöbalkens regler, samt krav på planeringen som ställs i plan- och bygglagen. Plan- och bygglagen styr planläggning av mark, vatten och byggande. 1 kap. Syfte, innehåll och definitioner. Bestämmelserna syftar till att med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. 2 kap. Allmänna och enskilda intressen. Planläggning enligt denna lag ska med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper.

Hållbarhetsbedömning, Agenda 2030 och Scenarioförslag

Syftet med hållbarhetsbedömning är att bidra till helhetssyn och kvalitetssäkring i bedömningen av översiktsplanen. Arbetet med hållbarhetsbedömningen samordnas och integreras löpande med planarbetet. Kommunen bedömer att planens genomförande i viss utsträckning kan få betydande miljöpåverkan. Främst avseende större utbyggnadsområden för verksamheter och tätortsutveckling i Alvesta tätort. Kommunen arbetar emellertid efter Agenda 2030 för att minska påverkan så mycket som möjligt. I efterföljande dokument, MKB, kommer kommunen ingående att presentera hur översiktsplanen förhåller sig till Agenda 2030s 17 delmål och hur markanvändning anpassats eller kommer att anpassas så att målen kan efterföljas. Syftet med en hållbarhetsbedömning med grund i Agenda 2030 är att kommunen ska planera för hållbar utveckling som innebär att vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. Det innebär att samhällsplaneringen ska möjliggöra ett levnadssätt för kommande generationer som innebär samma möjligheter som de vi har idag.

Betydande miljöpåverkan

Frågor som Alvesta kommun bedömer kan medföra betydande miljöpåverkan. Dessa kommer att beröras under kommande planprocess samt MKB-process. Fler frågor kan tillkomma under processens gång:

- Etablering av verksamhetsområden
- Utbyggnad av Alvesta tätort
- Hantering av dagvatten och miljö kvalitetsnormer för vatten
- Strandskyddet och tätortsutveckling nära sjön Spånen
- Miljö kvalitetsnormer för luft och genomfartstrafiken på väg 126 genom Alvesta.
- Energiplanering

Alternativa scenarion

Nedan ges en presentation av resonemang kring förslaget alternativ och nollalternativ.

Gemensam utvecklingsstrategi för Alvesta och Växjö

Alvesta kommuns översiktsplan genomförs enligt den inriktning som dels den gemensamma utvecklingsstrategin föreslår, dels genom den strukturbild som Alvesta kommun redogör för i detta dokument. Detta innebär att fokus ligger på att skapa möjligheter för en utveckling av hållbara kommunikationer och bostadsbebyggelse och verksamheter samt friluftsliv som utvecklas hållbart i samklang. De större kommunnoderna Alvesta, Moheda och Vislanda utvecklas för att stärka sambanden mellan dessa och vidare även mot övriga orter i regionen. Alvesta är en viktig kommunikationsnod för Regionen, vilket kommunen verkar för genom att arbeta för att få till bättre kommunikationer t.ex. genom att förespråka ett dubbelspår och en cykelväg mellan Alvesta och Växjö. Planen skapar ett bra beslutsunderlag för politiken och tjänstemän i sitt arbete att skapa ett mer hållbart Alvesta. För kommuninvånaren blir det ett lättbegripligt underlag, ställningstagandena gällande utvecklingsriktningen är tydliga. Tätorterna kan stärkas samtidigt som en bebyggelse på landsbygden möjliggörs; denna är emellertid ringa i jämförelse med tätortsutveckling och kan därmed bedömas som hållbar.

Nollalternativet

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla en beskrivning av miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs, även kallat nollalternativ. Nollalternativet innebär att den gällande ÖP 2008 enligt nuvarande utformning kommer att vara giltig och att all utveckling kommer ske i enlighet med den. Inklusivt nu gällande FÖP:ar. Detta innebär att kommunen får följa en medveten linje i planeringen men utan att ha stöd i några övergripande dokument. Detta skapar svårigheter för planerare, politiker och framför allt allmänheten vad gäller förutsägbarheten och inriktningen vad gäller kommunens ställningstaganden avseende den fysiska utvecklingen. För planprocessen blir denna också utdragen eftersom en icke aktuell översiktsplan i regel innebär att

alla detaljplaner måste tas fram med ett utökat förfarande eftersom det inte finns något stöd i en översiktsplan. Eftersom stora investeringsbehov föregår en utbyggnad i större skala innebär det att kommunen får svårt att budgetera för planerad verksamhet. Därtill ligger större investeringar i fjärrvärme, VA m.m. som övrig, ny och gammal, samhällsstruktur är beroende av, vilket innebär ett nollalternativ inte bör vara rimligt.